

Nr 42

Utlåtande i anledning av motioner om åtgärder mot trafikolyckor försakade av renar.

I de likalydande, till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionerna I: 962 av herrar *Nils-Eric Gustafsson* och *Erik Olsson* samt II: 1139 av herr *Nilsson* i Tvärålund hemställes, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära skyndsamt utredning och förslag rörande förbättringar av trafiksäkerheten för att undvika trafikolyckor orsakade av renar. Med hänsyn till att 1964 års rennäringskommittés förslag f. n. bereds inom Kungl. Maj:ts kansli har motionärerna inget yrkande med avseende på ersättningsfrågorna vid trafikolyckor av här ifrågakommande slag.

I motionerna anförs att en av samernas huvudnäringar är renskötseln. Genom olika åtgärder har samernas hävdvunna rättigheter kringskurits. Berättigad hänsyn bör emellertid visas utövarna av rennäringen. Renskötseln måste dock anpassas till det moderna samhällets krav. Härvidlag är bl. a. renskötsel kontra trafiksäkerheten på vägarna en brännande fråga. Årligen inträffar åtskilliga trafikolyckor med renar inblandade. Den påkörda renen blir i allmänhet så svårt skadad att den måste avlivas. Bilisten och övriga passagerare i fordonet kommer i allmänhet lindrigt undan, men det finns exempel på mycket allvarliga personskador vid sådana olyckor. De materiella skadorna kan variera mellan en krossad lycka och en totalförstörd bil.

Motionärerna anser att det allvarligt bör övervägas vilka åtgärder som skall vidtas för att renfaran på vägarna skall elimineras.

Beträffande motiveringen i övrigt torde få hänvisas till motion I: 962.

Remissyttranden

Yttrande över motionerna har inhämtats från trafiksäkerhetsverket, Svenska samernas riksförbund och Svenska försäkringsbolagens riksförbund.

I *trafiksäkerhetsverkets* remissvar anförs att verket i yttrande över rennäringskommittés betänkande Rennäringen i Sverige (SOU 1968: 16) frambållit att förslag i ersättningsfrågan inte får medföra att renskötarna — i samband med att renhjord skall passera väg — underlåter att varna trafikanterna genom vakter eller på annat sätt. Vägtrafikförordningens bestämmelser i 40 § 1 mom., 42 och 44—50 §§ samt 51 § 2 mom. torde vara tillämpliga på den som leder eller driver renar på väg.

En utredning rörande renfaran på väg bör enligt verkets mening ta sikte på dels vilka åtgärder som kan vidtagas för att förhindra att renar beträder väg utan bevakning, dels vilka åtgärder som kan vidtagas för att varna vägtrafikanterna för fara av renar på vägen, dels ock klarlägga vem som i olika fall skall ha skyldighet att vidtaga åtgärderna.

Trafiksäkerhetsverket tillstyrker motionärernas utredningskrav.

Svenska samernas riksförbund framhåller att diskussioner förts med statens vägverk angående uppsättande av allmänna orienteringsskyltar, exempelvis där väg korsar lappmarksgränsen respektive odlingsgränsen. Härvid skulle vägfarandes uppmärksamhet riktas på att de färdas in i ett område, där renskötselrätt föreligger. Från vägverkets sida har anförts att om dylika tavlor anknöts till befintliga eller i framtiden uppsatta orienteringstavlor som utmärker lappmarksgränsen respektive odlingsgränsen skulle tavlorna få betydligt högre upplysningsvärde än en vanlig varningstavla.

Beträffande vilt såsom älg och rådjur råder en avsevärd tolerans från bilisternas sida trots de mycket stora vådor som en bilsammanstötning med älg innebär även för människoliv. En motsvarande eller högre tolerans mot en för framtiden ytterst önskvärd glesbygdsnäring som renskötseln synes enligt riksförbundet välmotiverad.

Samerna är väl medvetna om den olägenhet renförekomsten innebär för den enskilde bilisten. Enligt riksförbundet synes det angeläget att åtgärder vidtas för att lösa denna konflikt, och förbundet ifrågasätter om inte en skaderegleringsfond borde inrättas från vilken ersättning kunde utgå vid trafikolyckor förorsakade av renar.

Svenska försäkringsbolagens riksförbund instämmer i motionärernas uttalande att en trafikolycka som orsakats av ren kan bli mycket kostsam för bilisten, bl. a. till följd av skillnaden i rättsläge i jämförelse med vad som gäller vid trafikolyckor då tamboskap påkörts.

Vad gäller personskador på bilförare och passagerare är situationen den att det helt övervägande antalet förare är skyddade genom förarplatsförsäkring medan ersättning till passagerare vid kollision med ren så gott som undantagslöst utgår från bilens trafikförsäkring.

I fråga om skador på fordon synes den enklaste och för samhället billigaste formen för ekonomiskt skydd vara att bilägare tecknar vagnskadeförsäkring såvida ej bilen redan vid inköpet är försedd med vagnskadegaranti från fabrikanten. Det bör i sammanhanget påpekas att skada som endast belastar vagnskadeförsäkringen inte medför bonusförlust. Liksom vid andra vagnskador stannar dock kostnad motsvarande självriskens på bilägaren.

Utskottet

Motionärernas yrkande innebär att en utredning snarast bör tillsättas

för att utarbeta förslag till åtgärder för att minska de risker för trafikolyckor som förekomsten av renar på vägarna medför.

Utskottet, som i likhet med motionärerna anser att alla möjligheter som rimligen kan tillvaratas för att förhindra sammanstötningar mellan renar och motorfordon bör prövas, finner det emellertid inte realistiskt att i sådant syfte t. ex. medelst stängsel omgärda renbetesmarkerna.

I remissvaret från Samernas riksförbund nämns att förbundet föreslagit att allmänna orienteringsskyltar skall uppsättas för att varna trafikanterna för förekomsten av renar på vägarna. Utskottet, som förutsätter att berörda myndigheter — främst vägverket och trafiksäkerhetsverket — har uppmärksamheten riktad på problemet och att olika åtgärder för att minska renfaran på vägarna prövas, finner inte någon särskild utredning i frågan erforderlig.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställer utskottet

att de likalydande motionerna I: 962 och II: 1139 inte må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 13 maj 1970

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande

från första kammaren: herrar Möller (s), Oscar Carlsson (s), Yngve Persson* (s), Helge Karlsson (s), Kilsmo* (fp), fröken Stenberg* (m), herrar Ernst Olsson* (cp), Hansson (s), Ove Karlsson (s), fröken Pehrsson (cp) och fru Florén-Winther (m);

från andra kammaren: fru Eriksson i Stockholm (s), herrar Rimås (fp), Nilsson i Båstekille (m), Johansson i Simrishamn (s), Johansson i Skärstad (cp), Wiklund i Härnösand (s), Andersson i Örebro (fp), Johansson i Växjö (cp), Gadd (s) och Rosqvist (s).

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.